

Effekt av balansering 2011 med hänsyn tagen till garantipension och bostadstillägg

Balanseringen inom pensionssystemet påverkar pensionärer med inkomstpension och tilläggspension. Balanseringen tillsammans med förändringen av inkomstindex innebär att den inkomstgrundade pensionen indexeras ned 2011 med 4,26 procent. Balanseringen 2011 orsakas huvudsakligen av sjunkande avgiftstillgång och sjunkande KPI 2009. Samtidigt som avgiftstillgången sjönk steg pensionsskulden. AP-fondernas positiva kapitalförändring 2009, 17 procent eller 120 miljarder kronor, medför att balanstalet och indexeringen blir högre än vad den annars skulle ha varit.

Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av bostadstillägg (BTP) sänks och bostadstillägget höjs av den anledningen.

PM:en redovisar förändringen av den allmänna pensionen för dem som har garantipension och/eller bostadstillägg. För de olika typfallen används ogifta personer. Det är få av dem med bostadstillägg som är gifta (ca 9 procent). Ett diagram för gifta liknar diagrammen för ogifta utan bostadstillägg (diagram 1 och 2).

Förändring före skatt

I diagrammen 1-4 illustreras förändringen av den allmänna pensionen för en ogift pensionär. Pensionären antas ha en hyra på 4 000 kronor per månad vid beräkningen av bostadstillägg. En uppdelning har gjorts för födda 1937 eller tidigare och de som är födda 1938 eller senare. Detta eftersom det är olika regler för garantipension för dem som är födda 1937 eller tidigare och de som är födda 1938 eller senare. Många pensionärer har dessutom tjänstepension och kvinnor kan också ha änkepension som påverkar garantipension och bostadstillägg. I beräkningarna bortses från premiepensionen och änkepensionen. Tjänstepensionen antas i beräkningarna vara oförändrad från 2010 till 2011.

Diagram 1 Total effekt på pensionen 2011, person utan BTP född 1938--

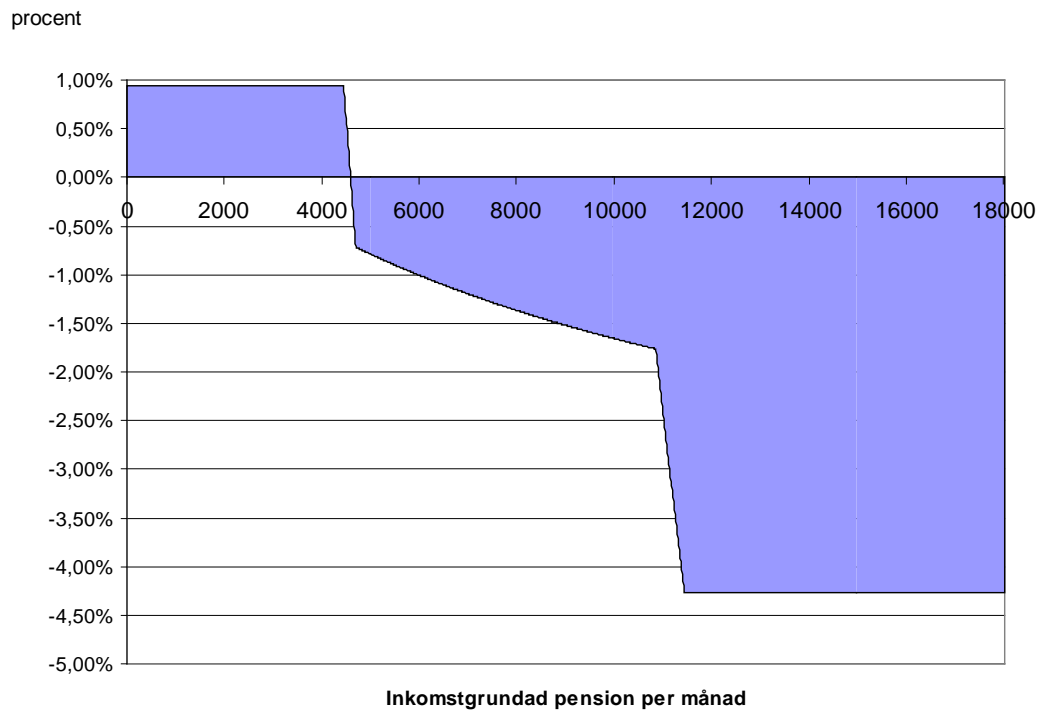
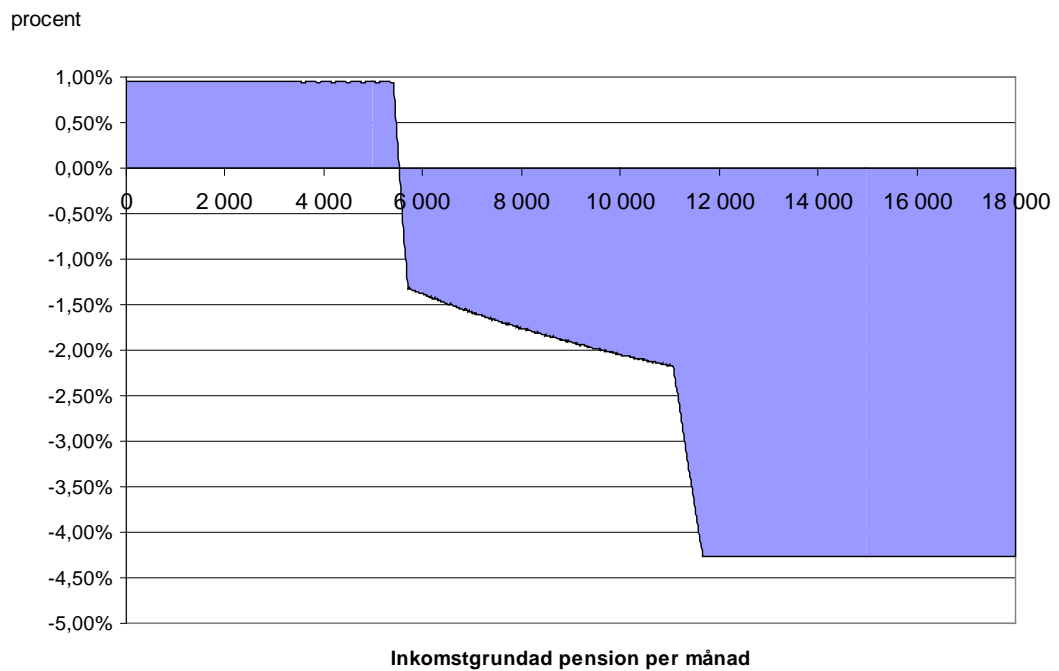

Diagram 2 Total effekt på pensionen 2011, person utan BTP född --1937

För pensionärer födda 1938 eller senare avräknas garantipensionen med 100 procent mot inkomstgrundad pension under 1,26 prisbasbelopp (ca 4 500 kronor per månad 2011). Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen kompenseras då fullt ut genom höjning av garantipensionen. Över denna gräns avräknas garantipensionen med 48 procent av den inkomstgrundade pensionen. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen kompenseras då till 52 procent genom höjning av garantipensionen.

Regelverket för dem som är födda 1937 eller tidigare är inte detsamma som för dem som är födda 1938 eller senare. Garantinivån för garantipension för dem som är födda 1937 eller tidigare är 2,1814 prisbasbelopp. För dem som är födda 1938 eller senare är garantinivån 2,13 prisbasbelopp. Vid samma inkomstgrundade pension har de som är födda 1937 eller tidigare en högre pension än de födda 1938 eller senare eftersom garantipensionen är högre. Utfallet för födda 1937 eller tidigare påminner dock om utfallet för dem som är födda 1938 eller senare.

Av dem som har garantipension befinner sig ca 199 000 personer i intervallet med 100 procents avräkning. De har en hög garantipension och en låg inkomstgrundad pension. Vid en balansering blir sänkningen av den inkomstgrundade pensionen i kronor mätt inte så hög. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen kompenseras fullt ut genom höjning av garantipensionen. Eftersom det stora flertalet har en inkomstgrundad pension som är nära noll kronor blir utgiftsökningen för garantipension måttlig. En inkomstgrundad pension på 10 000 kronor per år sänks med 426 kronor vid årsskiftet. Garantipensionen höjs med lika mycket.

Diagram 3 Total effekt på pensionen 2011, person med BTP född 1938--

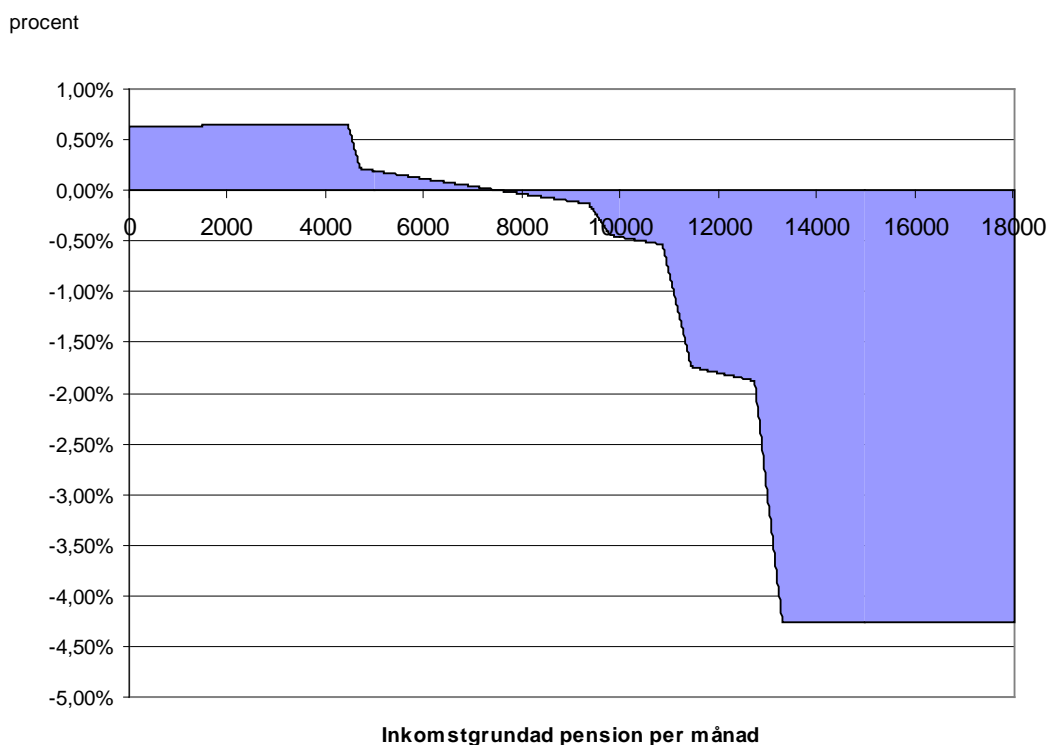
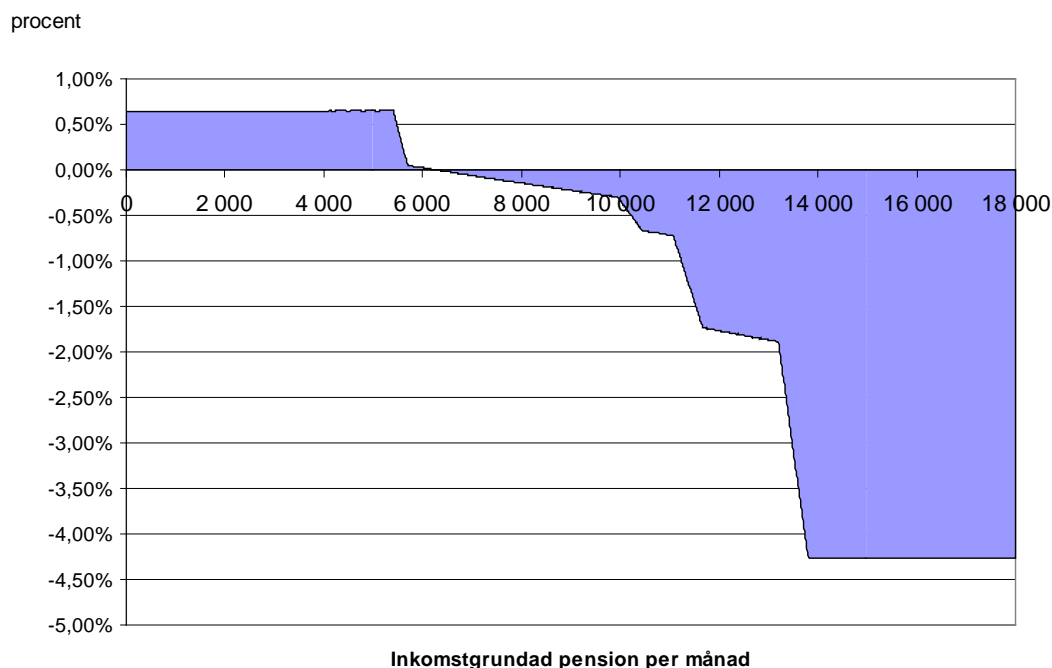

Diagram 4 Total effekt på pensionen 2011, person med BTP född --1937

Bostadstillägget börjar avtrappas vid en pension på 7 700 kronor per månad (inkomstgrundad pension ca 4 700 kronor). Bostadstillägget avräknas då med 62 procent av pensionen. Över en pension på ca 11 200 kronor per månad avtrappas bostadstillägget med 50 procent.

Under 11 000 kronor i inkomstgrundad pension kan pensionärer få både garantipension och bostadstillägg. Mellan 11 000-14 000 är garantipension bortreducerat. Då återstår bostadstillägg och inkomstgrundad pension.

För de pensionärer som har bostadstillägg förändras pensionen enligt följande.

Förändring av allmän pension för BTP-tagare

Förändring av pension, procent	Antal	Procent
0,6	70 000	27,5
minus 0,2 - 0,6	149 000	58,4
minus 2-minus 0,2	36 000	14,1
Totalt	255 000	100,0

För dem som har BTP ökar pensionen i de flesta fall.

För hela pensionärskollektivet förändras pensionen enligt följande.

Förändring av allmän pension för alla pensionärer

Förändring av pension, procent	Antal	Procent
0,6-0,9	199 000	10,9
minus 0,2 – 0,6	149 000	8,2
minus 2,5-minus 0,2	419 000	22,9
minus 4,3	1 058 000	58,0
Totalt	1 825 000	100,0

För ca 199 000 pensionärer förändras pensionen mellan 0,6-0,9 procent. För ca 149 000 pensionärer som har garantipension samt BTP är pensionen relativt oförändrad. För 419 000 som har garantipension och inkomstpension förändras pensionen mellan minus 2,5-minus 0,2. Knappt 1,1 miljon pensionärer har varken bostadstillägg eller garantipension. Pensionen minskar då med 4,3 procent.

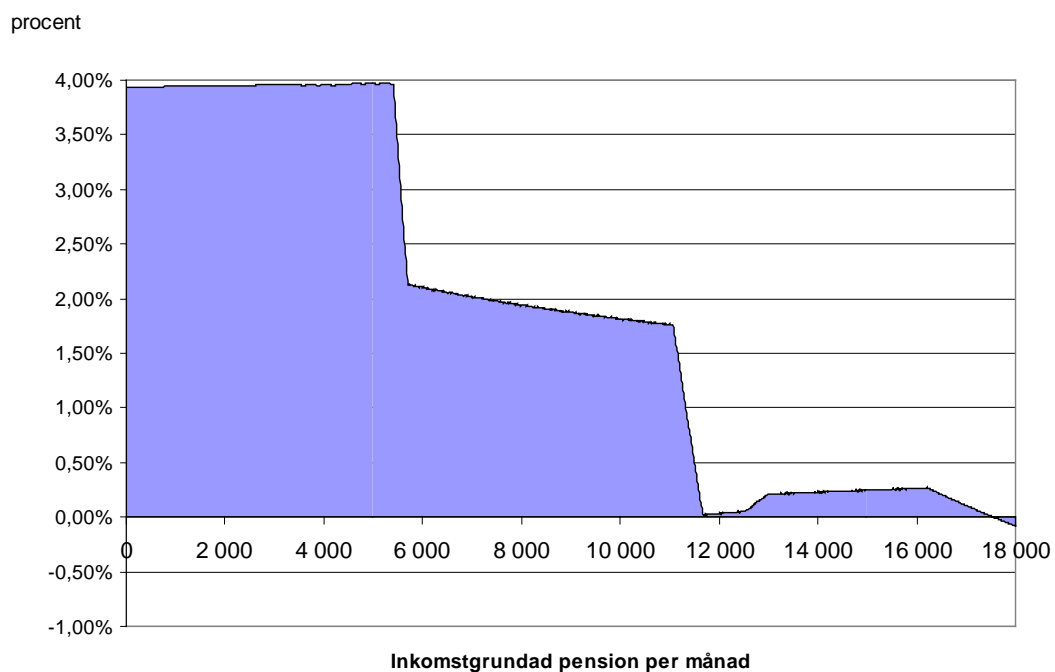
Förändring efter skatt

Personer 65 år och över får sänkt skatt 2011. Lagändringen innebär för en pensionär med full garantipension en skattesänkning med ca 2 100 kronor per år, räknat med en kommunalskatt på 31,56 procent. För en pensionär som har 150 000 kronor i årsinkomst innebär förslaget en skattesänkning med ca 4 000 kronor per år. I diagrammen 5-8 visas hur pensionen förändras netto 2011. Beräkningarna är gjorda med en kommunalskatt på 31,56 procent. I beräkningarna bortses från premiepensionen. Vissa antaganden har gjorts om tjänstepensionen. Tjänstepensionen antas i beräkningarna vara oförändrad från 2010 till 2011. Tjänstepensionen antas vara 15 procent av den inkomstgrundade pensionen för dem som är födda 1938 eller senare. För dem som är födda 1937 eller tidigare antas tjänstepensionen vara 10 procent av den inkomstgrundade pensionen. En del kan ha lägre eller högre tjänstepension. Alltså stämmer inte beloppen säkert för en enskild individ. De som har hög inkomstpension har i regel en högre andel tjänstepension. Utfallet netto blir därför i regel bättre för dem än vad diagrammen visar. De som enbart har inkomstpension och ingen tjänstepension kan få något lägre nettopension efter årsskiftet. Utfallet i diagrammen nedan är därför något sämre för en person som inte har tjänstepension.

Diagram 5 Förändring nettopension 2011, person utan BTP född 1938--

Diagram 6 Förändring nettopension 2011, person utan BTP född --1937

Nettopensionen ökar 2011 för pensionärer. Vid en inkomstgrundad pension på ca 11 000 kronor per månad är garantipensionen bortreducerad. När den inkomstgrundade pensionen sänks uteblir då kompensationen genom höjd garantipension. Pensionen sjunker då kraftigt samtidigt som grundavdraget vid den inkomsten inte ändras med högre eller lägre pension. Vid högre inkomstgrundad pension ökar skillnaden mellan det nya och gamla grundavdraget enligt regelverket och den disponibla inkomsten sjunker då inte lika mycket.

Nettopensionen höjs 2011 för dem som har BTP. Nettopensionen sjunker när BTP är bortreducerat (vid ca 13 000 kronor per månad i inkomstgrundad pension). Beräkningarna är gjorda för en hyra på 4 000 kronor per månad.

Diagram 7 Förändring nettopension, person med BTP född 1938--

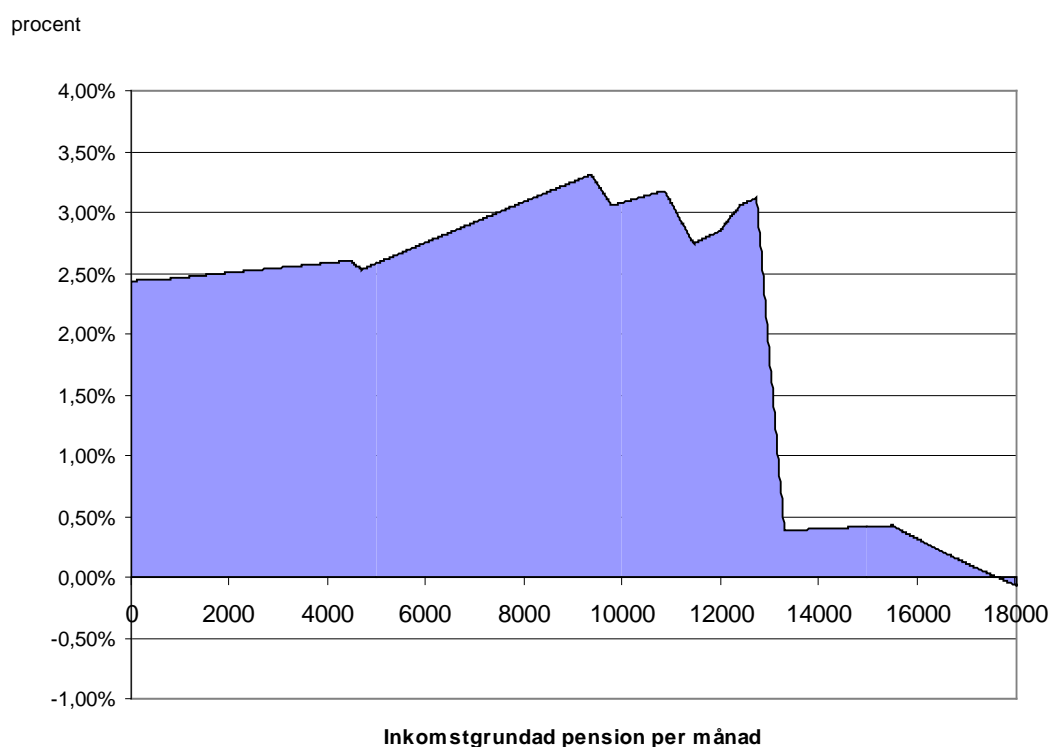
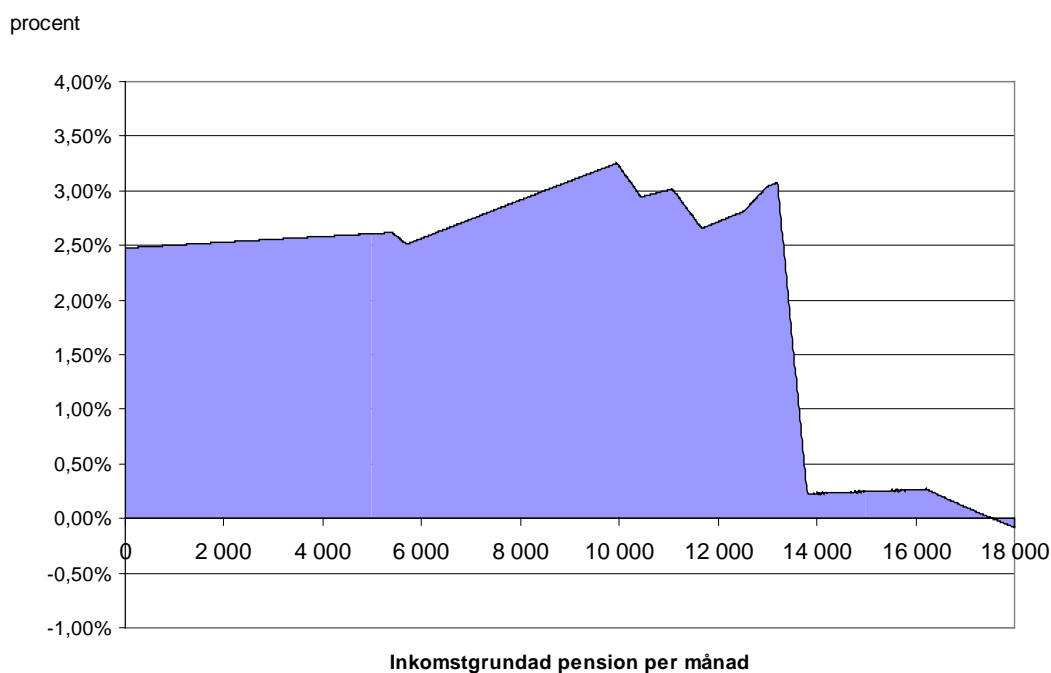

Diagram 8 Förändring nettopension 2011, person med BTP född --1937

Balanseringens del av indexeringen

I detta avsnitt studeras endast balanseringens del av indexeringen och de andra delarna hålls konstanta. Balanseringens del av indexeringen av den inkomstgrundade pensionen 2011 är -4,51 procent.

Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. Balanseringen medför därför höjda utgifter för garantipension. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av bostadstillägg sänks vid balanseringen. Utgifterna för bostadstillägg till pensionärer 2011 beräknas därför också öka. Utgifterna för bostadstillägg beräknas öka med 248 miljoner kronor 2011 och garantipension med 555 miljoner kronor på grund av balanseringen.

Av dem som får höjd garantipension har ca 199 000 låg inkomstgrundad pension och hög garantipension (mindre än ca 4 500 kronor per månad i inkomstgrundad pension). Många personer som har garantipension har också tjänstepension eller änkepension. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen för de pensionärerna blir därmed liten, i kronor mätt, och garantipensionen påverkas endast i begränsad omfattning av balanseringen. Utgiftsökningen för garantipension 2011 blir därför inte större än 555 miljoner kronor trots att utgiftsminskningen på grund av balanseringen är 10,3 miljarder kronor för den inkomstgrundade pensionen.

I diagram 9 och 10 visas balanseringseffekten för en ogift pensionär utan rätt till bostadstillägg. Diagrammen visar förändringen i den totala pensionen på grund av balanseringen för individer med olika nivå för den inkomstgrundade ålderspensionen (tilläggs pension och inkomstpension).

Diagram 9 Balanserings effekt på den totala pensionen 2011, person utan BTP född 1938--

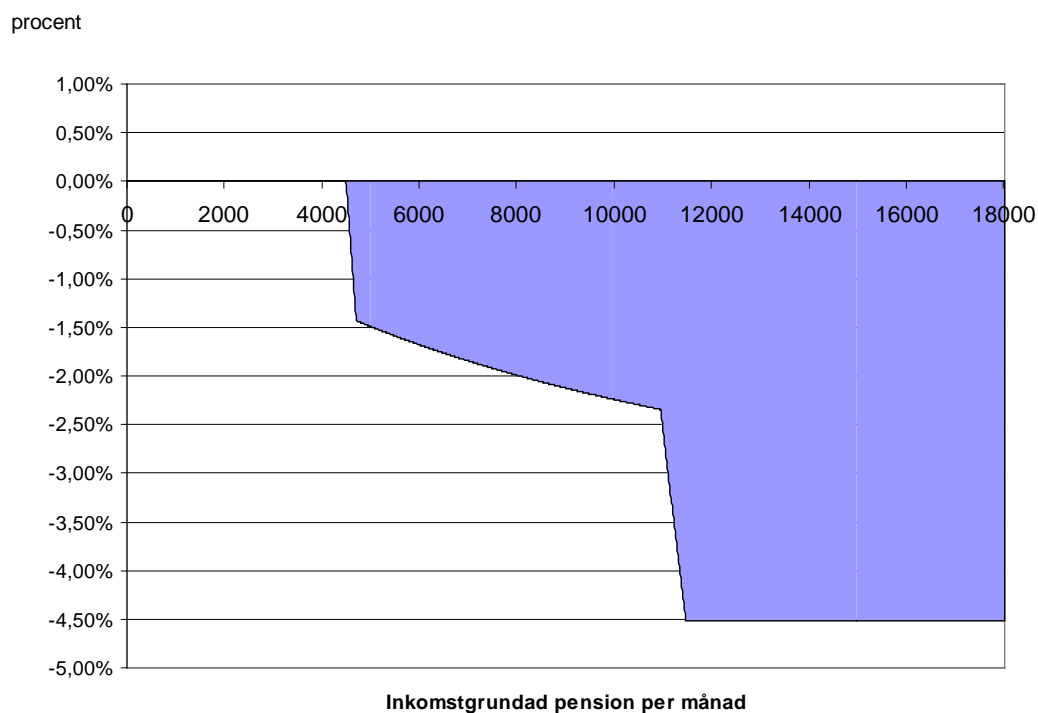
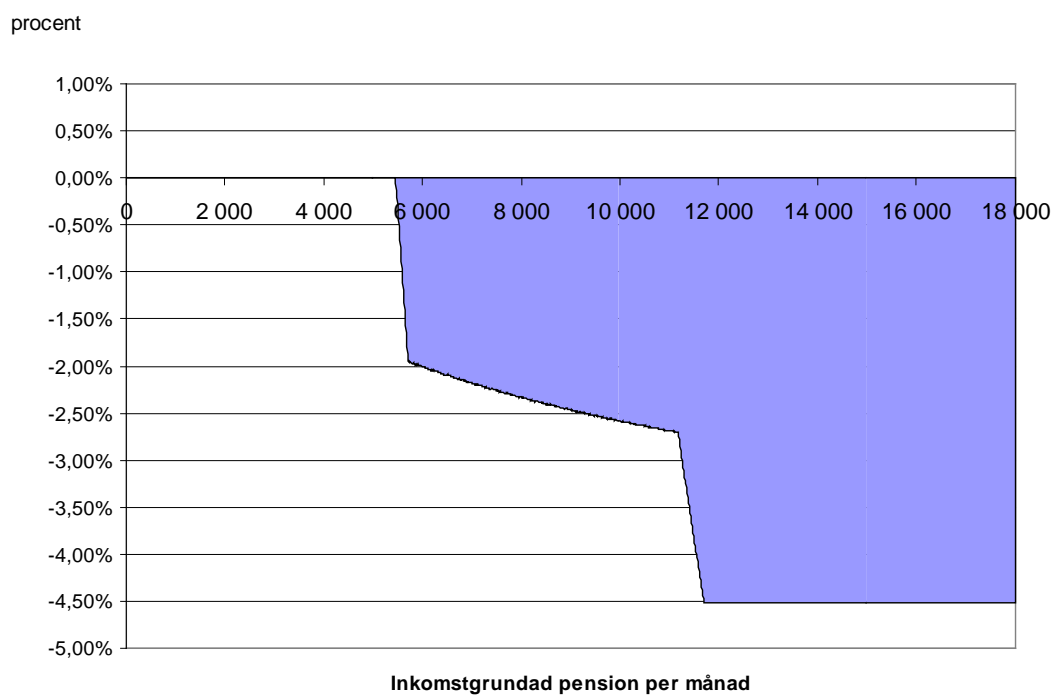

Diagram 10 Balanserings effekt på den totala pensionen 2011, person utan BTP född ---1937

För pensionärer födda 1938 eller senare avräknas garantipensionen med 100 procent mot inkomstgrundad pension under 1,26 prisbasbelopp (ca 4500 kronor per månad 2011).

Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen kompenseras då fullt ut genom höjning av garantipensionen. Över denna gräns avräknas garantipensionen med 48 procent av den inkomstgrundade pensionen. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen kompenseras då till 52 procent genom höjning av garantipensionen.

För dem som har garantipension men inte bostadstillägg blir balanseringseffekten i de flesta fall mellan minus 1,5 till minus 2,7 procent.

I diagram 11 och 12 illustreras balanseringseffekten för en ogift pensionär som har både garantipension och bostadstillägg. Pensionären antas ha en hyra på 4 000 kronor per månad.

Diagram 11 Balanserings effekt på den totala pension 2011, person med BTP född 1938--

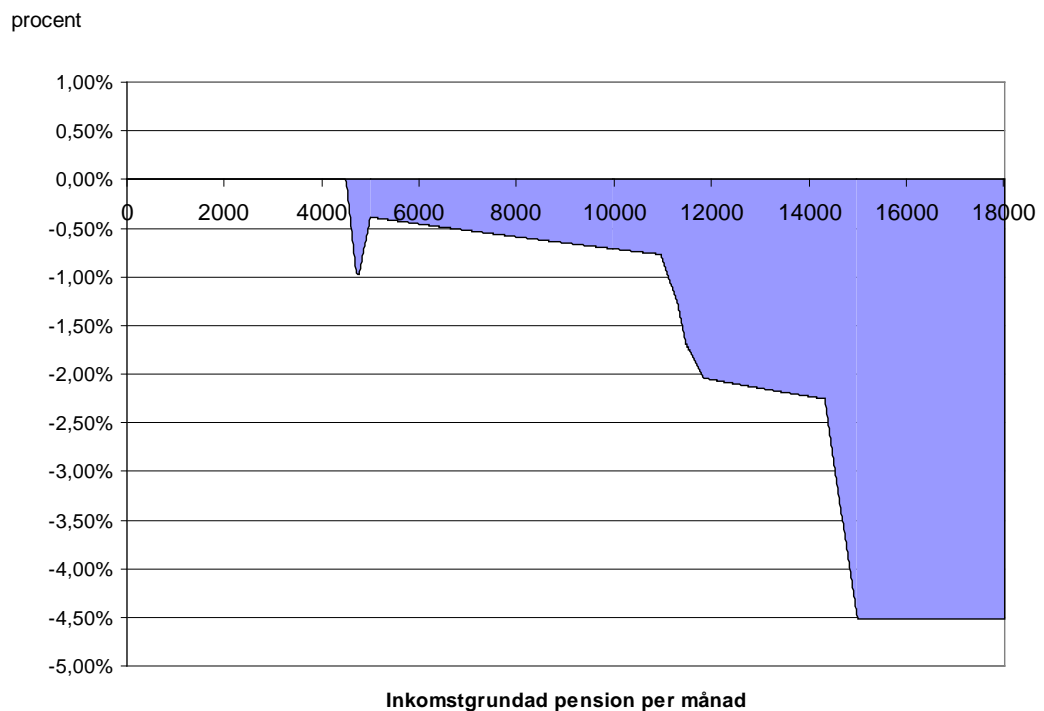
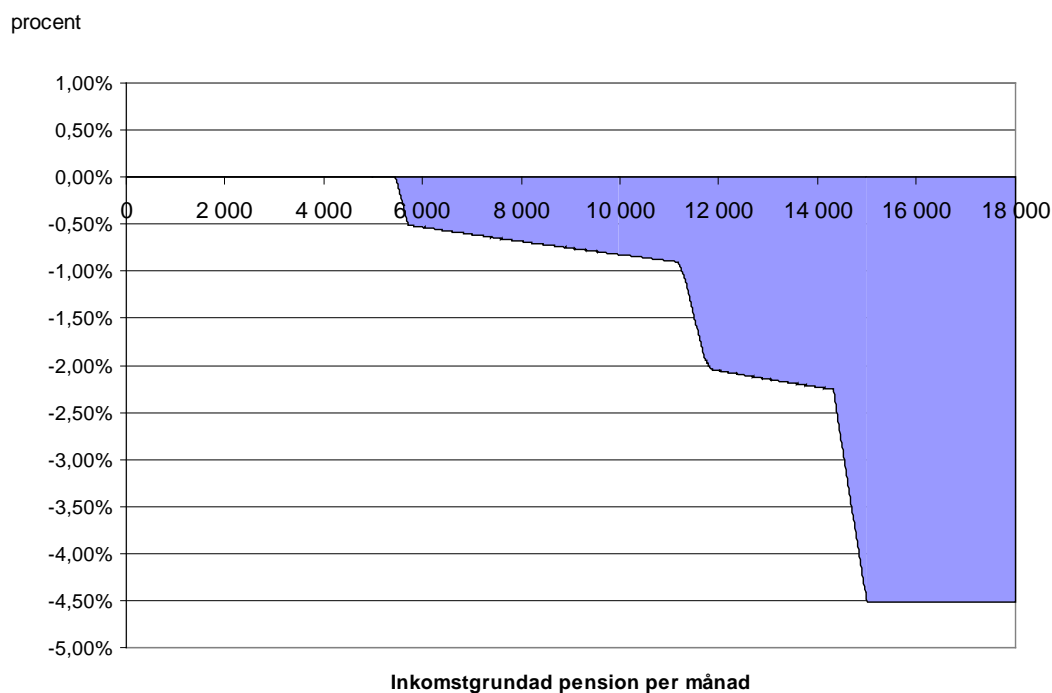

Diagram 12 Balanserings effekt på den totala pensionen 2011, person med BTP född --1937

Bostadstillägget börjar avtrappas vid en pension på 7 700 kronor per månad (inkomstgrundad pension ca 4 700 kronor). Bostadstillägget avräknas då med 62 procent av pensionen. Över en pension på ca 11 200 kronor per månad avtrappas bostadstillägget med 50 procent.

I intervallet mellan 4 500-11 000 kronor i inkomstgrundad pension kan pensionärer få både garantipension och bostadstillägg. Balanseringseffekten är ca 0,7 procent för dem som har både garantipension och bostadstillägg. Mellan 11 000-14 000 är garantipension bortreducerat. Då återstår bostadstillägg och inkomstgrundad pension. Balanseringseffekten är ca 2,2 procent när garantipensionen är bortreducerad.

Garantinivån för garantipension är 2,13 prisbasbelopp för dem som är födda 1938 eller senare. Fribeloppet för bostadstillägg är 2,17 prisbasbelopp. Bostadstillägg påverkas inte av pensioner i intervallet mellan 2,13-2,17 prisbasbelopp (kring 4 600 kronor i inkomstgrundad pension i diagrammet ovan, resten är garantipension). Garantipensionen avräknas med 48 procent av den inkomstgrundade pensionen i intervallet 2,13-2,17 prisbasbelopp. Med balansering blir den inkomstgrundade pensionen lägre. Garantipensionen avräknas då med 100 procent eftersom den inkomstgrundade pensionen hamnar under brytpunkten på 1,26 prisbasbelopp. Balanseringseffekten blir därför lite större i intervallet 2,13-2,17 prisbasbelopp (se diagram 11 ovan).

För de pensionärer som har bostadstillägg fördelar sig balanseringseffekten enligt följande.

Fördelning av balanseringseffekten för BTP-tagare

Balanseringseffekt, procent	Antal	Procent
0	70 000	27,5
<0-minus 1	149 000	58,4
minus 1-minus 2,3	35 000	13,7
minus 2,3-minus 3	1 000	0,4
Totalt	255 000	100,0

För dem som har BTP blir balanseringseffekten i de flesta fall lägre än minus en procent.

Cirka 219 000 (70 000 plus 149 000) har bostadstillägg samt garantipension. Deras pension minskar ca 0,7 procent på grund av balanseringen. Cirka 36 000 (35 000 plus 1 000) har bostadstillägg men inte garantipension. För dem blir balanseringseffekten ca -2,2 procent.

Totalt sett fördelar sig balanseringseffekten enligt följande.

Fördelning av balanseringseffekten för alla pensionärer

Balanseringseffekt, procent	Antal	Procent
0	199 000	10,9
<0-minus 1	149 000	8,2
minus 1-minus 3	419 000	22,9
minus 4,5	1 058 000	58,0
Totalt	1 825 000	100,0

Balanseringseffekten är noll procent för ca 199 000 pensionärer. För ca 149 000 pensionärer som har garantipension samt BTP är balanseringseffekten ca 0,7 procent. Av drygt 1,8 miljoner pensionärer har ca 767 000 pensionärer en balanseringseffekt under tre procent. Knappt 1,1 miljon pensionärer har varken bostadstillägg eller garantipension. Balanseringseffekten är då 4,51 procent.